

Reflexiók a „Csend és kiáltásra”

Nagyon jó és olvasható anyag, s remélhetőleg a vita után még jobb lesz. Örvendetes a szerzők heterogén háttere, nem lehet azzal leszólani, hogy kriptokommunisták jegyezték.

A továbbiakban néhány pontosítást javaslok.

Kezdem a formaival: nagyon csúnya és szokatlan, hogy az oldalszám a jobb szélén, színes pöttyben jelenik meg. Tegyük az alsó lábfejebe.

Javaslok egy kicsit részletesebb általános nemzetközi keretet. 2008 óta világszerte megingott a piacgazdaságok teljesítménye, és ezzel párhuzamosan megerősödtek a populista és nacionalista erők. Bár Orbán éllovas volt, Kaczynski, majd Trump, Brexit számos követő.

Folytatom azzal, amihez a legjobban értek, a *nyugdíjrendszerrel*. Két helyen is szó esik róla, a 4. oldalon csak egy mondat, a 12-13. oldalon elég sok. Először idézem a szöveget, majd leírom, hogy mi a bajom vele, végül javaslatot teszek egy másik szövegre.

Eredeti szöveg

A 2010-ben hatalomra került politikai erő azonnal nekiesett a közel másfél évtizede működő, ún. vegyes nyugdíjrendszer egyik lábának, az egyéni tagdíjbefizetésekre épülő **magánnyugdíjrendszernek**. Az államadósság csökkentésére hivatkoztak, de alapvető céljuk a kormány pénzügyi mozgásterének bővítése volt. Az államosított vagyontömeg (mintegy 3000 milliárd forint) közel felét ellenőrizhetetlen pénzügyi-gazdasági tranzakciók során gyakorlatilag „elégették”. Azon túl, hogy a kormányzat felélte az egyéni megtakarításokat, elmélyítette az állami nyugdíjrendszer jövőbeni szerkezeti problémáit, és megrendítette a nyugdíjcélú megtakarításokba és általában a nyugdíjrendszerbe vetett bizalmat.

Azután az Alaptörvény szűkítette a **nyugdíjellátáshoz** való jogot és megteremtette egyes ellátások megszüntetésének, illetve összegük csökkentésének alkotmányos jogalapját. Az erre épülő törvények már nem ismerik el a **rokkantsági nyugdíjat** és az eddig szerzett nyugdíj várományt sem. Megalázó felülvizsgálatra kötelezték mindazokat, akik korábban jogot szereztek rokkantsági nyugdíjra, megroppantották jövedelmi biztonságukat. A bevezetett új ellátási rendszer messze nem igazolta a hirdetett megtakarítási elvárásokat, helyette sok tízezer embernek csökkentett összegű új ellátást állapítottak meg. Az Alaptörvény már csak állami célként fogalmazza meg a **szociális biztonság**hoz és a munkával, járulékfizetéssel szerzett ellátáshoz való jogot, ehelyett a hatalom kegyes adományozó szerepe került előtérbe. Az Alaptörvény ugyan a szolidaritáson alapuló állami nyugdíjrendszert hirdeti, de az azt követő jogszabályok inkább gyengítették a generációk közötti társadalmi szolidaritást, sőt szembe állítottak társadalmi csoportokat. A rendszer elősegíti a társadalmat jogosan irritáló, kiugróan magas nyugdíjak megállapítását, miközben az inflációt követő nyugdíjmeléssel a nyugdíjban részesülőket **kizárja a bérnövekedésből**.

Szövegkritika

Az első bekezdés elhallgatja, hogy milyen rosszul működött az a rendszer, és fennmaradása esetén 2019-re már 20%-ponttal nagyobb lenne az államadóssági ráta, és beérése esetén további 20%-ponttal. A jelentés íróinak nem kell osztani az én véleményem, de óvatosabb megfogalmazást javaslok. Például: a kötelező magánnyugdíj-rendszer államosítását OV maffiamódszerekkel és hazugságokkal hajtotta végre: zsarolással visszakényszerítette a 3

milliós tagság zömét a monopillérbe. (Ha becsületesen bezárta volna a boltot, mint a Kaczynski előtti lengyel kormány tette), akkor sokkal nehezebb lenne támadni az államosítást.)

Tökéletesnek tartom a szűkítés bírálatát, és helyeslem a kiugróan magas nyugdíjak bírálatát és a bérek között tágra nyíló olló említését, de a jelentés elhallgatja, hogy a részleges bérindexálást lényegében Bajnai szüntette meg, és a fűgefalevélként meghagyott feltételes vegyes indexálás elvileg hibás, ezért 2012-es megszüntetése önmagában nem kifogásolható. Nagyon nehéz az elmúlt 3-4 év évjáratok közti torzulásait jóvátenni, de a járulékkulcs-csökkenésről le kell mondani – és ezt be kellene vallani.

Szövegjavaslat

Az egymást követő Orbán-kormányok gyökeresen átalakították a nyugdíjrendszert is. A) Zsarolással megszüntették a kötelező magánnyugdíj-rendszert, és az így egyszer felszabaduló tőkét (a GDP kb. 10%-át) és az évente ideiglenesen „megtakarított” áttérési költséget (a GDP kb. 1,3%-át) vitatható célokra, például a párját ritkítóan igazságtalan egykulcsos szja bevezetésére és rossz befektetésekre (MOL államosítás) fordították. Ha ezt a lépést figyelembe vennék, akkor az államadósság-ráta 70 helyett 90% lenne, és ezt a 20%pontnyi különbséget egyszer még vissza kell táplálni. B) A tb-nyugdíjrendszer megállapított új nyugdíjaiban minden évben egyre nagyon egyenlőtlenségek keletkeznek, megjelentek a milliós havi nyugdíjak is. Az átlagos reálbérek átmenetileg megugró növekedési üteme és a vegyes indexálás megszüntetése egyre szélesebbre nyitotta az ollót az új és a régebben megállapított nyugdíjak között. Ezt a folyamatot nehéz megállítani, és szinte lehetetlen visszafordítani, de a kormány egyelőre csak a szochó (munkáltató járulékkulcs) lehetővé vált csökkentését ünnepli. Még azt sem veszik figyelembe, hogy a Nők40 „kedvezményezettjeinek” jelentős része is veszteséget szenved az elszietett nyugdíjba vonulás miatt.

Más dolgok

Helyes az illiberális demokrácia elutasítása, de az érthetőség kedvéért hozzá kellene tenni, hogy a valódi demokráciákban nemcsak a liberálisok, hanem a sokkal fontosabb szocialisták és konzervatívok is a liberális demokrácia hívei. Ez a törvény uralmát és a kisebbségek elnyomásának tilalmát jelenti.

Ellenzéki rádióadókat valóban csak Budapesten lehet fogni, de az RTL mindenütt fogható.

Önmagában az egyfordulós és többségi (azaz nem arányos) választás is demokratikus, lásd USA, UK, de nálunk valóban NER támasza. Paradoxon, hogy a magyar választási rendszer, amely kombinálja az arányost és az egyénit, életben tart féltucat ellenzéki pártot. Ha tiszta egyéni rendszer lenne, akkor könnyebb lenne az ellenzéki összefogás, és megszűnne a Fidesz 2/3-a.

Pontatlan az ideiglenesen külföldön élő (azaz lakcímkártyás) és végleg külföldön élő új magyar állampolgárok szavazati jogának összehasonlítása. Az előbbieket, ha eljutnak az Óperencián-túli megfelelő választóhelyre, akkor 2 szavazatot adhatnak le, míg az utóbbiak csak egyet. Ésszerű kompromisszum lehetne, ha lakcímkártyások is lemondhatnának az ügyis elérhetetlen 2 szavazásról, és legalább levélben szavazhatnának országos listára.

Egyetértek a szerzőkkel, hogy nem annyira Ausztriával, hanem a V4-gyel kellene összehasonlítani az ország teljesítményét, de néhány helyen a szerzők mégis AT-vel példálózna (pl. a születéskor várható élettartam).

A jelentés elismeri a kormány erőfeszítéseit a saját lakáshoz jutáshoz, de elmulasztja a kritikát a mértéktelen gazdagpártisággal és a bérlakásépítés elhanyagolásával kapcsolatban.

Simonovits András